

Zahvaljujemo se gospođi Emily Vargas-Barón, direktorici Instituta za rekonstrukciju i međunarodnu bezbjednost kroz obrazovanje (RISE Institut), koja nam je pomogla pri izradi programa integriranih centara ranog dječijeg rasta i razvoja u Bosni i Hercegovini.

Posebno smo zahvalni gospođi Elviri Sánchez-Igual menadžerici za komunikaciju iz Svjetskog udruženja edukatora za rano djetinjstvo (AMEI-WAECE), koja je odobrila prevod ovog materijala iz projekta "Učimo živjeti zajedno u miru, od ranog djetinjstva" i njegovo korištenje u integriranim centrima ranog dječijeg rasta i razvoja za roditelje i djecu u BiH.

Prevod i štampu materijala omogućio UNICEF

MATERIJAL ZA NASTAVNIKE: AKTIVNOSTI SA DJECOM

Radoznanost se može definisati kao želja da se nešto vidi, zna ili razumije. Radoznanost se može definisati na mnogo različitih načina – od konstantnog zavirivanja u tuđe stvari i poslove do indiskrecije, od istraživačkog duha do novotarstva.

Ali radoznanost podrazumijeva i čistoću, ljepotu, urednost i brigu kada se kaže da je nešto što je neobično zanimljivo i značajno.

Ali radoznanost nije samo zabadanje nosa posvuda, što neko inače radi kada pokuša da nađe nešto što mu nije bitno.

Kao što možemo vidjeti, radoznanost ima dvije strane, jednu pozitivnu, koja vodi ka znanju, i drugu negativnu, koja vodi ka ogovaranju. Zbog toga se postavlja pitanje da li treba uopšte da podstičemo radoznanost kod naše djece?

Radoznanost je nužna za naučno razmišljanje i uvijek se u osnovi svih pitanja koje postavljaju učenici i talentovani ljudi nalazi radoznanost za pronalaženjem odgovora o svijetu koji ih okružuje.

Dijete je po prirodi radoznalo već od samog rođenja i zato stupa u kontakt sa predmetima i odraslim osobama koje ga okružuju kako bi naučilo ko su oni i zašto su tu oko njega. U osnovi znanja leži čovjekova radoznanost i želja za učenjem.

Upravo zbog toga je potrebno dijete učiti od malih nogu da bude radoznalo na pozitivan način i da izbjegava nemoralnu ljubopitljivost, naučiti ga pravilima, reći mu koliko daleko može da ide u znatiželji i naučiti ga pravilima koje društvo nameće u pogledu slobode znanja.

Jasno je da ovo što smo rekli nema nikakvo značenje za samo dijete i da ono samo želi da zna sve više i više. Zadatak je vaspitača da kanališe želju za znanjem u pravcu koji će djetetu omogućiti da postigne veći intelektualni razvoj.

Aktivnost br. 1 "Medo i lutka"

Kratak pregled aktivnosti:

Vaspitač(ica) pomoću primjera i opisa objašnjava djeci šta je radoznalost i kako ona može biti korisna kada želimo nešto da saznamo. Nakon toga, priča priču o radoznom liku, a poslije priče djeca odgovaraju na pitanja jednog od likova u priči. Na kraju aktivnosti, djeca smišljaju sopstvene priče, prepričavaju doživljaje i anegdote iz života poznatih ljudi ili likova iz priča koji su radoznali.

Cilj:

- Razviti kod djece predstavu o tome šta je radoznalost.
- Probuditi kod djece želju za saznavanjem i razumijevanjem.

Procedure:

- Razgovor

- Posmatranje
- Pitanja i odgovori
- Razrada

Potrebni materijal:

Pozornica, plišani medo, kasetofon

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

U ovoj aktivnosti vaspitač(ica) opisuje radoznale ljude i objašnjava djeci da biti radoznao znači željeti saznavati kako stvari funkcionišu i zašto funkcionišu na taj način i da je radoznalost neophodan preduslov za učenje i za saznavanje zašto je priroda takva kakva jeste.

Vaspitač(ica) će dati primjere poznatih domaćih ljudi koji su bili radoznali (naučnici, muzičari, umjetnici itd.) kao i ostalih radoznali ljudi poznatih djeci koji mogu da posluže kao uzori jer se ističu svojim radom, znanjem, umjetnošću, naukom.

Vaspitač(ica) će takođe navesti primjere radoznalih ljudi ili likova iz priča koji su pričinili štetu sebi i drugim ljudima kada su iz radoznalosti saznali stvari koje nije trebalo da znaju. To može naštetiti odnosima s drugim ljudima i često takve ljude nazivaju "zabadalima" zato što žele da znaju stvari koje ne treba da ih se tiču.

Vaspitač(ica) će djeci razjasniti razliku između ove dvije vrste radoznalosti i reći će im da je bitno biti radoznao radi saznavanja svijeta koji nas okružuje i kako bismo mogli pomoći drugima.

Vaspitačica će nakon toga djeci postaviti pitanja kako bi utvrdila da li su razumjela šta im je objasnila, npr:

Kakva je radoznala osoba?

Znate li nekoga ko je radoznao?

Zašto je dobro biti radoznao?

Zašto ne treba biti radoznao u vezi sa stvarima koje nas se ne tiču?

Drugi dio

Djeca će se upoznati sa plišanim medom. Medo će im ispričati priču u kojoj se pojavljuje jedan radoznao lik. Medo se zove Pompozo.

Prije priče, vaspitač(ica) djecu upoznaće sa sadržajem rada kako bi djeca uradila ono što se od njih traži: da cijene pozitivno ponašanje i radoznalost.

Priča se zove "Medo i lutka"

Medo Pompozo dolazi na čas i kaže: U ovoj priči djeca će naučiti da je radoznalost izvor

znanja o svim stvarima, a kada nešto nije poznato, neophodno je raspitati se o tome i naučiti. I kao i sve priče i ova počinje ovako:

Bio jednom ... jedan medvjedić. Imao je smeđe krzno, vlažnu crnu njuškicu i crne male oči. (Medo pokazuje na veliku sliku malog medvjedića).

Medvjedić je bio veoma ponosan što je izgledao kao pravi medvjed iz šume i želio se isto tako i ponašati. Ali nije znao šta treba da radi kako bi to postigao zato što je on bio samo plišana igračka. Nikada nije vidio ni šumu ni pravog medvjeda.

Otišao je do lutke i upitao je: (Vaspitač(ica) pokazuje sliku medvjedića i lutke kako pričaju).

"Hej, da li ti znaš šta rade pravi medvjedi?"

"Ne znam baš najbolje," odgovori lutka, "ali čini mi se da se penju po drveću".

Medvjedić se osvrnuo po sobi, ali nigdje nije pronašao drvo, samo jedan veliki ormar. "Ovaj ormar nije nimalo sličan pravom drvetu," pomisli medvjedić, "jedino je napravljen od drveta i ofarban. Popeću se na njega."

Mali medvjedić je stenjao i teško disao dok se penjao zato što je ormar bio veoma velik, a on je bio jako mali. Taman je dostigao vrh kad iznenada... šapica mu iskliznu i tres! medvjedić pade na pod. (Vaspitač(ica) pokazuje sliku medvjedića koji se penje i pada). Nije se ozlijedio, ali se veoma preplašio.

Medvjedić se vrati do lutke i upita je: "Više se neću penjati na drveće. Šta još rade pravi medvjedi?" lutka razmisli i reče: "Medvjedi jedu med."

Medvjedić ode do ostave, ali nije imao sreće jer je unutra bilo jako mračno.

"Pa," pomisli medvjedić, "staviću šapu u prvu teglu na koju naiđem. To će sigurno biti med."

Jadan medvjedić! Kada je polizao šapu, počeo je da kiše i hropće. Njuškica mu je gorjela. A nije ni čudo, zato što u tegli nije bio med, nego ljuti sos. (Vaspitač(ica) pokazuje sliku medvjeda sa bolnim izrazom lica i tegle sa ljutim sosom).

I opet medvjedić ode do lutke i upita je:

"Ne želim više da tražim med. Šta još rade pravi medvjedi?"

Lutka konačno reče: "Čini mi se da pravi medvjedi jedu ribu iz planinskih potoka."

I medvjedić odluči da potraži potok. Otišao je u kupatilo, popeo se na lavabo i uhvatio se za česmu.

Progundā: "Odavde uvijek teče voda, možda će naletjeti i poneka riba, a onda je mogu zgrabiti."

U česmi se začuo neki zvuk i odjednom iz nje krene voda. Prije nego što se uspio da pobjegne, medvjedić je već bio potpuno moker, a ribe nigdje. (Slika na kojoj je prikazan medvjedić uprskan vodom iz česme).

I opet medvjedić ode da priupita lutku: "Ovi planinski potoci u stanu su užasno vlažni i u njima nema ribe. Šta još rade medvjedi iz šume?"

I lutka reče: "Medvjedi spavaju zimi i čekaju proljeće."

"Mislim da će mi se to najviše svidjeti," odgovori medvjedić, "a i to najbolje znam da oponašam."

Zatim ode u čošak sobe kao kakva mala smeđa ovca, zijevnu i utonu u san. (Slika medvjedića kako mirno spava).

Slobodan prevod priče M. Lastovjecke

Treći dio

Kada završi sa pričanjem priče o medvjediću Pompozou, vaspitač(ica) će upitati djecu:

Šta mislite, zašto je medvjedić htio da sazna o šumskim medvjedima?

Zašto je dobro biti radoznao kao medvjedić?

Da li je ispravno to što medvjedić želi da bude kao pravi medvjedi?

Kako sve možemo da nazovemo medvjedića?

Imate li prijatelja koji je kao medvjedić?

Vaspitač(ica) će zaključiti aktivnost komentarom o tome kako je potrebno biti znatiželjan kako bi se mogle saznati činjenice o svijetu i životu i naglasiće da je lutka pomogla medvjediću zato što je medvjedićeve znatiželja bila pozitivna: on je želio da bude poput pravih medvjeda.

Četvrti dio

U ovom dijelu djeca, na osnovu onoga što su saznala u prethodnim aktivnostima, poznatim pričama i sopstvenim iskustvima i doživljajima, smišljaju priče na temu "Zašto je važno biti znatiželjan" ili sličnu sugestivnu temu.

Vaspitač(ica) treba da podstakne djecu da sama smišljaju priče, a onima koji nisu dovoljno samostalni može pomoći pitanjima. Neophodno je da vaspitač(ica) napomene da je tema ove priče pozitivna radoznalost.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Dali su jednostavno objašnjenje radoznalosti i opis radoznale osobe.			
Naveli su primjere radoznalih ljudi.			
Znaju zašto je potrebno biti radoznao.			
Pohvalili su pozitivno ponašanje likova.			
Napravili su smislene priče o tome zašto je važno biti radoznao.			

Aktivnost br. 2 "Ko je rekao mijau?"

Kratak pregled aktivnosti:

Ova aktivnost se sastoji od adaptiranog igrokaza zasnovanog na jednoj ruskoj priči. U prvom dijelu, vaspitač(ica) treba da djeci podijeli uloge, objasni im šta treba da kažu i da utvrdi glavni cilj priče. U drugom dijelu djeca dramatizuju priču i na kraju u grupnoj aktivnosti izvlače glavne pouke dramatizovane priče.

Cilj:

- Dodatno učvrstiti kod djece svijest o korisnosti pozitivne radoznalosti.
- Naučiti djecu i drugoj vrsti radoznalosti.

Procedure:

- Dramatizacija
- Posmatranje
- Pitanja i odgovori
- Razgovor

Potrebni materijal:

Pozornica ili podijum, materijali i odjeća za različite likove, tekst igrokaza.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Prije nego što počne ova aktivnost, vaspitač(ica) mora dobro da nauči priču, a kad je nauči, treba da prouči svakog od likova i da se prikladno pripremi za aktivnost. Vaspitač(ica) će odabrati djecu koja će učestvovati u dramatizaciji, a u tom odabiru treba da se potruži da svako odabrano dijete predstavlja onaj lik koji im se više sviđa.

Vaspitači(ica) će najprije djeci pročitati priču, a zatim će je djeca uvježbavati koliko god je puta neophodno dok je dobro ne nauče i dok se ne sažive sa likom kojeg će igrati, a kojeg su sama odabrala i koje žele da glume i dobro razumiju kako bi se osjećali kao likovi koje igraju.

Drugi dio

Pozornica za igrokaz treba da bude unaprijed pripremljena tako da bude u skladu sa atmosferom i fabulom priče.

Dramatizacija priče "Ko je rekao mijau?"

Prije početka dramatizacije, vaspitač(ica) će objasniti publici šta će vidjeti i reći će im da moraju obratiti pažnju zato što će kasnije morati da odgovore na pitanje o tome šta su čuli i vidjeli.

Vaspitač(ica) zatim priča priču:

"Bio jednom jedan mali pas koji je spavao na tepihu, odmah do sofe (na pozornici se pojavljuje mali pas koji spava). Iznenada, dok je sanjao, začuo je kako neko kaže "mijau"! (iz daljine se začuje mačje mijaukanje).

Psić podignu glavu i pogleda oko sebe: "Mora da sam sanjao". (Pogleda oko sebe i ponovo legne).

I taman kad je legao ponovo začu "Mijau!" (zvuk u daljini).

Psić ustade i reče: "Ko je to?" Pređe čitavu sobu uzduž i poprijeko, pogleda ispod kreveta, ispod stola. "Nema nikoga!"

"Kako čudno. Pogledaću kroz prozor (Penje se na prozorsku dasku i ugleda pijetla koji šeta).

"Jesi li ti rekao mijau?" upita psić pijetla.

Pijetao odgovori: "Nikako. Ja kažem kukuriku!" (snažno kukurikne).

"I ne znaš da kažeš ništa drugo?"

"Ne. Samo kukuriku."

Psić se počeša po uvetu i vrati se u sobu i taman kad je htio ponovo da prillegne, ponovo začu "Mijau!".

"Ovo se začulo tačno kod vrata" (Oprezno se uputi prema vratima sobe. Kad je prišao vratima, ugleda hrpu prašine i počeo kopati po toj prašini kad najednom iz nje iskoči veoma mali sivi miš. (Dijete preobučeno u miša iskoči).

"Da li si ti rekao "Mijau"? Ijutito upita malog mišića.

"Ko, jel' ja?" zacijuka mišić "Hi-hi-hi". "Ko je to rekao?" (Upita mali miš prestrašeno).

"Neko je rekao "Mijau".

"Jel' odavde? (Mišić odgovori uzburvano). "Kakav strah! Kidam odavde" (Miš trkom bježi i odlazi s pozornice).

Mali pas ostade zamišljen. Odjednom, blizu njegove kućice, neko ponovo reče "Mijau". (Mali pas oprtči tri puta oko kućice, ali ne nađe nikoga). Odjednom ugleda da se nešto miče unutra.

"Aha! Sad ću ga uhvatiti." I polako se približi kućici, a iz nje iznenada iskoči veliki pas neurednog krzna (Dijete koje glumi velikog psa skače oko psića). Veliki pas snažno zareži: "Grrr..grrr..grrr.."

"Ja... Ja ... sam samo želio da vidim" (trese se od straha) da li ste vi možda rekli "Mijau"? reče psić tihim glasom i podvijenog repa.

"Ja...Jel' se ti to meni rugaš, nepristojni psiću?"

Kada ga to upita veliki pas, psić pobježe svojoj kući i zaključa se unutra. Odjednom ponovo začu "Mijau". Psić iznenađeno skoči i ugleda na prozoru prugastu mačku predivnog krzna: "Mijau", reče mačka.

"Vau, vau", zalaja psić, ali se sjeti kako je veliki pas zalajao i zarežao na njega: "Grrr..grrr..grrr.."

Mačka se nakostriješi i poče da sikće, iskoči kroz prozor i pobježe.

Psić se zadovoljno vrati na tepih i leže da spava (Dijete koje glumi psića legne na sred sobe) i reče: "Sada konačno znam ko je rekao "Mijau".

Treći dio

Nakon dramatizacije priče, vaspitač(ica) postavlja djeci sljedeća pitanja:

Koji su likovi u ovoj priči radoznali?

Zašto za njih kažemo da su radoznali?

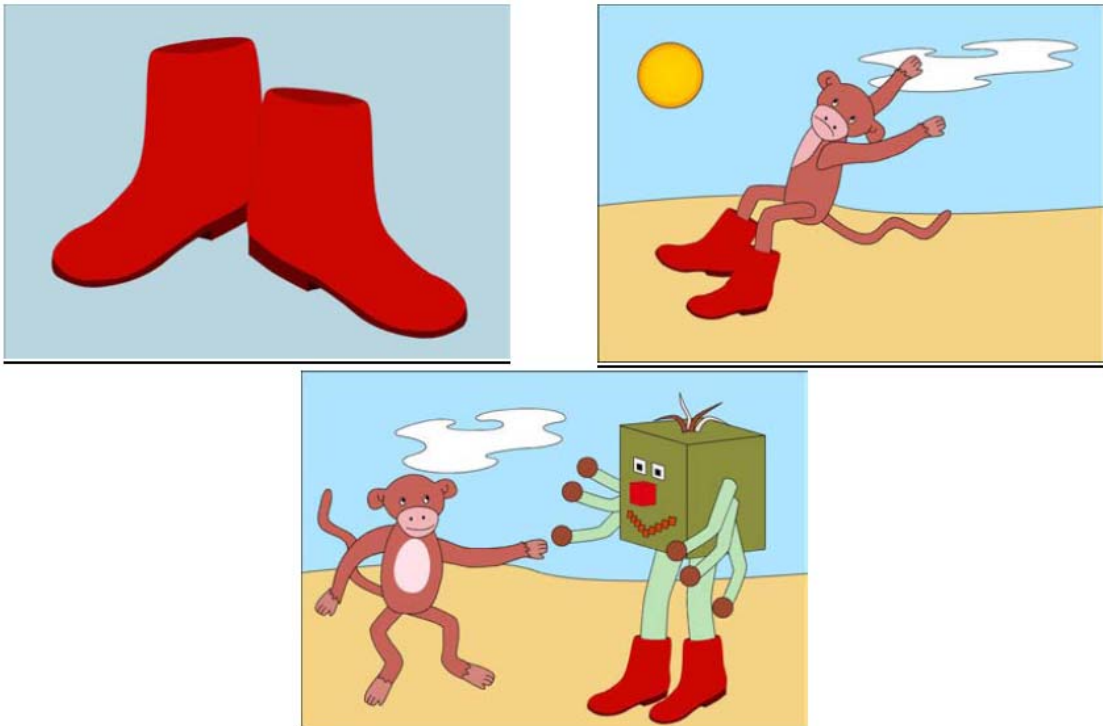
Šta biste vi uradili kada biste čuli "Mijau", a u blizini nema nikoga?

Zašto je psić htio da zna ko je rekao "Mijau"?

Vaspitač(ica) će djeci kojima je potrebna pomoć postaviti dodatna potpitanja kako bi ih podstakla da govore o ovoj temi. Vaspitač(ica) će na kraju aktivnosti dati djeci priliku da nabroje i navedu primjere radoznalog ponašanja svojih drugara u vrtiću, prijatelja, susjeda, rođaka itd.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Prepoznali su likove koji su radoznali.			
Znali su da objasne zašto su životinje iz igrokaza bile radoznale.			
U svojim odgovorima na pitanja pokazali su da znaju šta je radoznalost.			
Pomenuli su da će se ponašati kao radoznale životinje iz igrokaza.			
Izrazili su želju da ponove aktivnost.			

Aktivnost br. 3 "Čizme gospodina Kockovića"

Kratak pregled aktivnosti:

U prvom dijelu aktivnosti, vaspitač(ica) predstavlja temu i pita djecu da iznesu početno mišljenje. Kasnije, u drugom dijelu aktivnosti, vaspitač(ica) priča odabranu priču i na kraju svi rade u grupi kako bi došli do zajedničkih zaključaka.

Cilj:

- Pokazati djeci da radoznalost može da ima i negativnu stranu.
- Razviti kod djece odbojnost prema negativnoj radoznalosti.

Procedure:

- Priča
- Razgovor
- Pitanja i odgovori

Potrebni materijal:

Slike sa prizorima iz priče, kasetofon.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Vaspitač(ica) održava neformalni sastanak sa djecom u učionici ili u dvorištu vrtića na kojem se raspravlja o temi ove aktivnosti, a to je da radoznalost može imati i negativnu stranu, npr.

kada je dijete znatiželjno u vezi sa stvarima koje ne treba da ga zanimaju. Za potrebe ove aktivnosti, vaspitač(ica) djeci postavlja sljedeća pitanja:

Šta smo do sada naučili o radoznalosti?
 Da li mislite da je radoznalost uvijek dobra?
 U kojim situacijama radoznalost nije dobra?

Vaspitač(ica) će podstaći razmjenu mišljenja kako bi motivisala grupu. Nakon toga će reći djeci sljedeće:

"Sada ću vam ispričati priču pa ćemo zajedno vidjeti da li se ovdje radi o dobroj radoznalosti ili o radoznalosti koja uzrokuje probleme i nevolje."

Drugi dio

Priča "Čizme gospodina Kockovića"

Gospodin Kocković je imao kockastu glavu, kockaste oči, kockasti nos i iskrivljena usta. Na glavi je imao četiri dlačice od koji su dvije bile čokoladne boje.

Noge gospodina Kockovića ličile su na štule. Imao je šest ruku, a na njima, umjesto šaka, čokoladne kuglice. Gospodin Kocković je na nogama nosio poznate crvene čizme, a bile su poznate po tome što bi nastavile same da hodaju čak i kad bi ih on izuo.

One bi nastavile da hodaju tamo-amo kao da se ništa nije desilo, penjale su se po drveću i penjale su se po stepenicama.

Ali kada bi njihov vlasnik zazviždao na određeni način, čizme bi odmah dotrčale do njega.

Jednog dana, umorne od lutanja, čizme su otišle na spavanje u jednu fijoku. Ne bi dugo, a ugleda ih majmun Mingolo, i obuče ih bez pitanja. Bio je veoma zadovoljan što ih je pronašao.

"Kako dobre čizme!" uzviknu majmun "nijedan drugi majmun nema ovako dobre čizme".

I uputi se prema zoološkom vrtu da ih pokaže svojim ujacima koji su tamo živjeli.

Odjednom se začu neki zvižduk i čizme počеше da trče noseći sa sobom Mingoloa koji je vrištao i mlatio rukama jer nije znao šta se dešava.

Majmun je trčao kao kroz vazduh, a dvije čizme su trčale i trčale bez zaustavljanja sve dok nisu došle do mjesta gdje ih je čekao gospodin Kocković. Kada je vidio šta su donijele sa sobom, počе se smijati.

I pošto je bio kockast, ali nije bio loš, kako bi odagnao Mingolov strah, dade mu jednu čokoladnu čizmu i ovako mu reče: "Mali prijatelju, sljedeći put pitaj za dozvolu prije nego što počneš da koristiš nešto što nije tvoje."

Dora Alonso

Treći dio

Nakon priče, vaspitač(ica) pokreće diskusiju tokom koje će djeca analizirati sadržaj. Vaspitač(ica) postavlja djeci sljedeća pitanja:

Zašto je majmun Mingolo želio hodati u crvenim čizmama?

Šta se desilo majmunu zbog radoznalosti?

Kako možemo ocijeniti Mingolovu radoznalost?

Šta prvo treba da uradimo kada želimo nešto da saznamo?

Kako je gospodin Kocković reagovao na Mingolovu radoznalost?

Konačni cilj treba da bude da djeca sama zaključe da je radoznalost dobra dok god pomaže u saznanju i razumijevanju stvari, ali ne može biti dobra kada se narušava tuđa privatnost.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Prepoznali su negativnu radoznalost kod glavnog lika u priči.			
Ispravno su objasnili zašto je ta vrsta radoznalosti negativna.			
U svojim odgovorima su pokazali da razlikuju dvije vrste radoznalosti.			
Naveli su da će se ponašati kao likovi koji ispoljavaju pozitivnu radoznalost.			

Aktivnost br. 4 "Nacrtajmo radoznalce"

Kratak pregled aktivnosti:

U ovoj aktivnosti djeca crtaju prizore i scene koji opisuju radoznalo ponašanje. Vaspitač(ica) na početku aktivnosti upoznaje djecu sa sadržajem aktivnosti, nakon toga djeca crtaju, a crteže onda izlažu na panou u učionici. Izložba će trajati nekoliko dana.

Cilj:

- Vizuelnim sredstvima dodatno učvrstiti kod djece predstavu o tome šta je radoznalost.
- Razviti kod djece kreativno razmišljanje.

Procedure:

- Razgovor
- Praktični rad

Potrebni materijal:

Olovke, slikarske četkice, papir, tanki karton, tempere i ostali materijali za likovno izražavanje, ljepilo, pano.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Vaspitač(ica) objašnjava cilj aktivnosti i motiviše djecu da slobodno stvaraju:

"Danas ćete crtati scene i prizore koji opisuju nečije radoznalo ponašanje. Možete raditi šta
Svjetsko udruženje vaspitača u ranom djetinjstvu (AMEI-WAECE)

god smatrate da je dobro. Poslije ćemo analizirati crteže i na kraju ćemo ih staviti na pano u učionici i napraviti izložbu."

Drugi dio

Djeca samostalno crtaju. Kada svi crteži budu gotovi, djeca će ih analizirati zajednički u grupi. U obzir će se uzeti sadržaj (glavni motiv) i estetski kvalitet crteža. Vaspitač(ica) može podstaći analizu sljedećim pitanjima:

Zašto ste odabrali da nacrtate tu scenu?

Zašto mislite da ta scena prikazuje radozno ponašanje?

Da li je radoznalost na crtežu pozitivna ili negativna?

Koja je razlika između crtanja pozitivne radoznalosti i negativne radoznalosti?

Da li biste željeli da budete kao lik koji se pojavljuje na crtežu?

Treći dio

Ovaj dio se sastoji od postavljanja na pano onih crteža koji po ocjeni djece najbolje prikazuju radoznalost. Ostali crteži će ući u album koji će se zvati "Radoznalost" i koji će stajati na polici kako bi ga djeca mogla pogledati kad god požele.

Aktivnost br. 5 "Posjeta naučno-istraživačkom centru"

Kratak pregled aktivnosti:

Sastoji se od programske posjete naučnom centru u kojem će djeca vršiti ciljano posmatranje. Takođe će prikupljati štampane materijale i fotografisati. Nakon posjete djeca će razgovarati o onome što su vidjela u naučnom centru i imaće mali čas nauke na osnovu prikupljenih štampanih materijala.

Cilj:

- Razviti kod djece iskustva u vezi sa karakteristikama mjesta na kojima se može steći veliko znanje.
- Razviti kod djece pozitivne stavove prema nauci.

Procedure:

- Posjeta
- Posmatranje
- Razgovor
- Praktičan rad

Potrebni materijal:

Foto-aparati ili video kamere, papir, ljepilo, tempere, slikarske četkice.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Vaspitač(ica) djeci govori o mjestu koje će posjetiti – naučno-istraživački centar. Cilj njihove posjete je da posmatraju rad naučnika, da otkriju zašto su oni tako radoznali, da vide kako izgledaju i čime se bave.

Prije toga, vaspitač(ica) treba da nauči djecu neke termine neophodne za bolje razumijevanje ciljeva posjete, shodno njihovom nivou razumijevanja: nauka, naučnik, istraživanje, proučavanje, mikroskop.

Aktivnost počinje tako što vaspitač(ica) pita djecu kako se zove ustanova koju će djeca posjetiti i šta se u njoj radi.

"Sada ću vas pozvati da posjetite naučni centar. To je jedno veoma važno mjesto gdje se vrše istraživanja npr. o liječenju bolesti, proizvodnji boljih materijala, razvoju boljih proizvoda i slično. Neophodno je da pažljivo posmatrate šta se tamo dešava kako bismo kasnije mogli da razgovaramo o našim zapažanjima. Možemo takođe slikati sa foto-aparatima tamo gdje je slikanje dopušteno, a kasnije ćemo napraviti izložbu fotografija i materijala koje smo snimili i prikupili tokom posjete."

Drugi dio

Sastoji se od posjete. Važno je da vaspitač(ica) usmjerava pažnju djece na bitne stvari i da podstiče djecu da razgovaraju sa ljudima koji rade u centru.

Treći dio

Na početku razgovora, vaspitač(ica) pokazuje fotografiju naučnog centra i poziva djecu da razgovaraju o svojim zapažanjima iz ovog centra. Ukoliko ovo nije dovoljno, vaspitač(ica) može postaviti sljedeća pitanja:

- Šta ste vidjeli u naučnom centru?
- Šta vam se najviše svidjelo?
- Zašto je to mjesto važno?
- Šta znači "biti naučnik"?
- Jesu li naučnici radoznali? Zašto?

Vaspitač(ica) će podstaći djecu da izraze svoje mišljenje kako bi mogli formirati predstavu o onome što su vidjeli. Vaspitač(ica) će rezimirati aktivnost tako što će reći djeci da je ustanova koju su posjetili veoma važna zato što u njoj nastaju mnoge stvari koje su bitne za svačiji život.

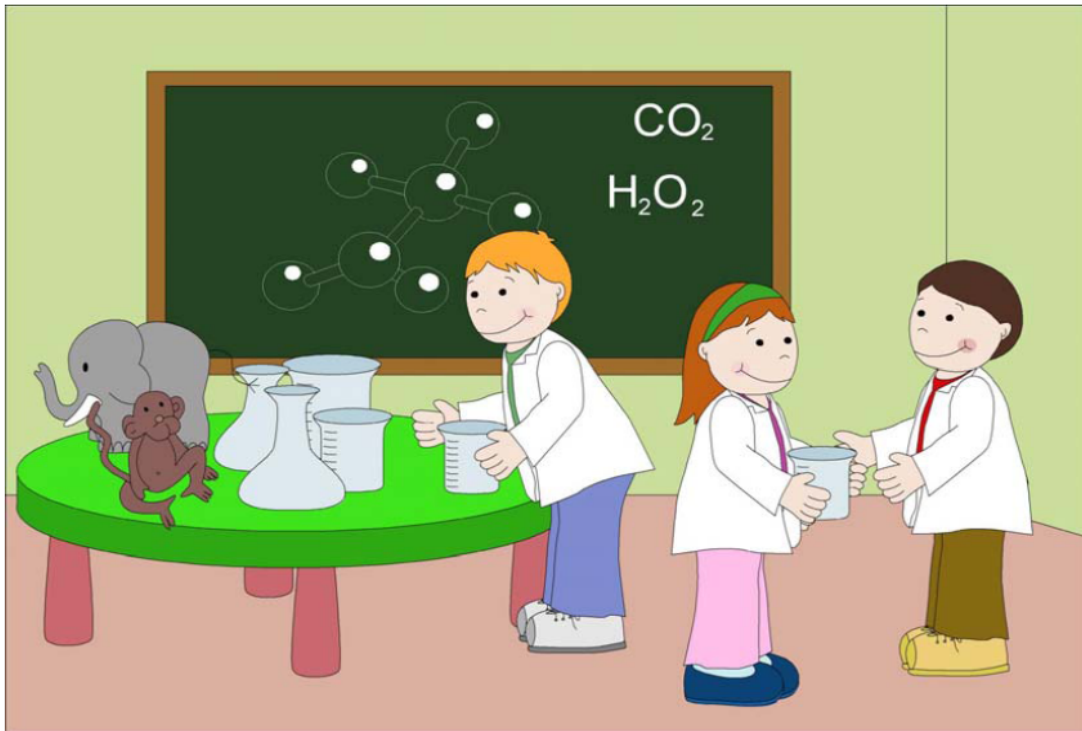
Četvrti dio

Vaspitač(ica) poziva djecu da organizuju materijale koje su prikupili tokom posjete (brošure, fotografije, filmove itd.) za čas nauke. Djeca i vaspitač(ica) postavljaju izložbu na koju mogu

da pozovu roditelje i drugu djecu iz vrtića.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Proširili su znanje o nauci i naučnicima.			
Bili su ponosni na činjenicu da njihov grad ima takvu ustanovu.			
Pokazali su interes za crtanje naučnog centra.			
Povezali su rad naučnika sa željom za saznanjem (radoznalošću).			

Aktivnost br. 6
Iskustvo od ključnog značaja za ocjenu bloka
"Igramo se naučnika"

Kratak pregled aktivnosti:

Ovo je igra uloga u kojoj se djeca igraju naučnika. U igri mogu da učestvuju sva djeca koja to žele. U igri djeca obavljaju poslove i zadatke koji su uobičajeni za naučni centar, npr. posmatranje pod mikroskopom, davanje injekcija životinjama, pisanje na malim tablama, miješanje tečnosti itd.

Cilj:

- Razviti kod djece iskustva i emocije u vezi sa naučnim radom.
- Razviti kod djece svijest o nauci.
- Naučiti djecu da povezuju nauku sa radoznalošću i željom za saznanjem i razumijevanjem.

Procedure:

- Igra
- Razgovor

Potrebni materijal:

Igraonice sa neophodnim stvarima za ovu igru, npr. stolovi, stolice, knjige i sveske, tehničke olovke, igračka mikroskop, listovi papira, plišane igračke životinja koje se koriste u naučne svrhe (miš, majmun, zamorac i slično) i drugi materijali.

Razvoj aktivnosti: Prvi dio

Pošto je ovo iskustvo od ključnog značaja u prezentaciji, vaspitač(ica) ovdje neće govoriti o naučnom radu, nego će samo stimulirati djecu koja žele da se igraju i pokazaće im kutak za igru ili igraonicu u kojoj to mogu da rade. Zatim će im reći da se dogovore ko će igrati koju ulogu (naučnik ili ljekar, pomoćnik, životinja, portir itd.). Vaspitač(ica) će djeci dati mogućnost da odaberu materijale koje će koristiti tokom igre u skladu sa svojim ulogama.

Drugi dio

Igra počinje. Vaspitač(ica) ne učestvuje aktivno u igri, ali posmatra igru i bilježi zapažanja. Dozvoliće djeci da se slobodno igraju i izražavaju i uključiće se samo kad je neophodno, npr. ako igra splsne, ako djeca skrenu sa glavne teme ili ako treba pomoći da se razriješi neki sukob.

Treći dio

Kad se igra završi, održaće se završni razgovor u kojem će djeca, bez pomoći vaspitačice, ocjenjivati kako su se igrala, da li su se dobro uživjela u ulogu i da li su održala tu ulogu do kraja igre.

U slučaju da grupa u svojoj analizi to ne spomene spontano, vaspitač(ica) će predložiti analizu postojećeg odnosa između rada naučnika i radoznalosti i želje za znanjem i razumijevanjem.

PROCJENA PO KRITERIJUMIMA			
Opservirano ponašanje	Da	Ne	Napomene
Ponašali su se u skladu sa preuzetim ulogama.			
Izjavili su da im je jasna povezanost između naučnog rada i radoznalosti i želje za znanjem i razumijevanjem.			
Pokazali su interes za ponašanje koje je u vezi sa intelektualnom radoznalošću.			
Ispravno su razlikovali dobru radoznalost od loše.			
Na elementarnom nivou su mogli da procijene zašto treba ispoljavati dobru radoznalost.			